

Bergmálið.

8. blað. Laugardaginn 16. febrúarinn. 1895.

Um síðferði á Eyrabakka mi á ^{lögum}

Talfrélagið á Eyrabakka hefur falið mig að rita „Bergmálið“ lýsingu á síðferði Eyrbekk-
inga mi á dögum. En slíkt er meira vandavorki en í flejotu áliti sýnist. Það er nfl. enni
hagl að rita síðferðis lýsingu á þess, að
míðu hana við eitthvað, s. a. m. við þína eigin
síðferðislegu skodun, við það sem á þer stóð
annars tadar, við það sem áður var, ellegar
við allt þetta. Hlidi matur við eigin síðferði
skodun, þarf miska varúð og aðgæti: þó
manni getur sjest yfir bótí kosti og galla, of
þó hann hefur sjálfur sömu kosti og galla,
af þess lekur enni eptir þeim; en enni er
síður hokk við himn, að hominn verði allt-
of ótarsýnt á „flísina í síns bróðurs augu“.
Doothvegga getur ofþíð mömmum skapka hug-
mynd. Hlidi matur við það sem annars tadar
á þer stóð, þarf hann að vora víða kunnugur
og hafa velti mörgu eptir þent, en það er mi
miskrestasamt og vandgert að byggja á
slíku; — og svo mun það reynast að sit-
ferðis mismunur er ekki svo mikill milli
þjerrada, að á þeim samantverdi verði vrtulegt
á gæta. Hlidi matur við það sem áður
var, hlýður hann að byggja á annara
sögusögn, en það er ofþíð hokpit. Og þó
matur miði við allt þetta þrennt,
getur lýsingin samt ortit miður hokfalegt
til að gefa leiini mömmum rétta hugmynd
um ástandit. Af þessum ástodum vona
þy, að eigi verði skilvilinnit of mjeri þessu ofni.

Þy skal þá fyrst lýsa skodun minni á síð-
ferði landmannanna yfir höfund: Þy álit þóð
á framfara vegi, þó enni sjer mörgu ábótavant.
Hugsmarhátkur manna er orðinn ólisku mild-
acci en áður var: mi er hækka og miskunna-
leysi svo gott sem hokfid, en velvilji og hjálps-
leini almenn. Óskilvisi í viðskiptum, sem
þykja fara í vott, sprettur mest af því, að
mann eyða meirum en þeir afla og leuda svo
í skuldabasti; en fester hafa vilja til að
þilla efna hok námgans. Þarí móti
gera manni sjer allt of litla samvirkun af
að þilla mannaði hok. Hlidi landit
munal um aðra en sá brestur, sem þy,
eplir minni þekkingu alla verstan og al-
mannastan hjá þjóðinni. Deilugirni
er oss í standinum líka ofþíð þrygtit
um og hin á þer sem stóð, þó „Vell-
inga blóðit“ í oss er enni ikt dakt.
Þó er sá brestur að verða í þjalli.

Þessi matur mi Eyrbekkinga sanna
við aðra landmann, þó sjest lítill
munur: þeir sem yfir höfund, „eius ofþokk
er flest“, og standa í enni á bari ann-
ara hok síðferði suertis. Þeir sem jafn-
vel síðsamari en sunntadar annars tadar
það er að á aulagt, í svo þjettþílu þjerr,
hve falki kemur vel samann yfir höfund, og
svo mikill sem mannfjöldinn er og eptir-
stóðinn minil eptir vinum, hvar sem
hana er að fá, þá heyrst þess aldrei getit
að þeir reyni að þilla hver fyrir öðrum til
að bola annan frá en hona sjer að. Hvat
skilvisi suertis, er sama að seþja um þá

og áður er sagt um landsmann yfir höfuð. Hótt ~~umtal~~ um aðra tvekkir, þá mun nannast hegt að segja að það sé þeim mun verra, séu fjettblýðid er meira, sem þó motti þúast við. Um drykkisþrúka þess Eyrberkingum lengi verid brugðid; en ni er hann óttum að hvarfa. Þar á mót eru þeninga-spil að komast á, og geta þau orðid varúðar, verð ef þau fara niðr, að hídkaðt. Eumsem þomid er, þess er er að kalamþótt.

Eyrberkinga þá, sem ni eru, get þú erri bevid samau vid þá sem þú voru, néma með þvi, að þara eptir annara sözusögn, er með óttum óttum. Þera samau orðid sem lá á Þarskannum þegar þú man fyrst eptir (fyrir 1850) vid orðit sem ni ni eigur á þessum. Þá heyrði þú Þarskannum bevid einu lapaðt ort af nos svættum hjer; en af þvi þú þvi erri að þara verulegt mark á blisku, fer þú erri lengra úti það. Hitt veit þú, að ni liggur gott ort á Þarskannum yfir höfuð, og létur þvi svo út. Þú erriðisleg framfót hófi, eigi hvað minnst ortit hjer.

Þjennit er þvi erri neitat. Á eum þje i rjmsu ábótavant og að hjer, einu og annar. Ótadar, þje „misjafn sandur i mörku þje“ þje þess þvi erri af þvi að segja; enda var erri tilganzur minn að elta a mullantenuingur, þvi þú gotti stóðt aft þar, sem erri er heldur. Tilganzurinn gat erri verid annar en sá, að lipa þinn almenna síðfardisástandi hjer; og það þess þje gjótt eptir þvi sem þú veit sannast og rjttast.

Þer. J.

Sparisjóðir (eptir Hall á Horni)

Ni á tíðari tímum þess margt beystit til batnaðar þjá á oss, þvi er erri á ni.

Þótt vaxandi mannum og sjálfstoti fjóðarimur þess mómum eort, að þora þer rjmsilegt það i myt, sem áður var einuinn-gammur gfinu. Þjerr rjmsu. Þó á eum, eru 1872 var þjéðingur minni þótt stíðid i framfara áttina, þvi þá var stofnaðer þinn þjerrstí þjerrsjóðer þjerrá landi. Þannar var annar þjerrsjóðer stofnaðer litlu þjerr en hann þjerr brátt út. Íslendingum þess lengi verid brugðid um, að þjerr voru „daufrá á dálkinn“ og linis i sóttum, þjerr um framfara þjerrtóm þess verid á róta, og má það gott til samis þess. Ád minnsta þótti voru meum lengi þjerr til að þjerr þvi, hvílekt gagn voru að þjerr sjóttum. En eptir, að að slér stóttum var á fót þomum, sá meum brátt, að þjerrilegt og gagnlegt voru á þessa þje sínu á erriberandi stótt, þar sem geipid yrdi til þess, ef á þjerrstí að halda. Þjerr það best á þvi, að vid loka ársins 1872 var tala þjerrra manna, sem þje áttu i nefndum sjóði 157, en nota ár fjótt gati þess um 600, og ni munu þjerr vera um þjerr.

En þótt ótrúlegt þje minn þjerr samt til voru, sem eltt erri erri á þjerrsjóði, og álitá þess vel, að kasta þje sínu á gld, að leggja það á vöxtu; álitá kistitíótum þessan og öruggastan stótt þjerr það; áinstalka anna selur mun þvi þessan gera þetta af augnabliki gldi, er hann þess af þessum á kistitíótum, þótt hann sjá, að hann stótt sjálfan sig með þessum holti; en þjerr minn ni áttum þessandi þara, sem þessa stóttu stóttu um þara. Ni eum þjerrsjóðer þomum á hjer og þvar um land allt, og þjerr þjerrstíva ni til þjerrtót að þess, sem að lílegu er. Þótt má ókott fullgott.

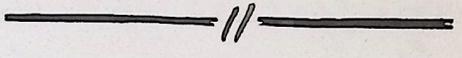
At mi er margir stíldingurinn óeyddur hjá oss, sem ella hefur verið ósýnilegur. Men hafa & betur og betur samþykkt um það hvíllirnar arðvonnar vori af því að vanda, að safna saman auðum og ávaxta þá. Sparisjóðir hafa gítt margan mann hyggjum og heurt honum, & solumda enni állu, sem honum hefur ákotiast í óþarfa glys og glingur. Þy hefi heyrð summa kalla þann virfil, secc enni: hundi á sjá af neim, þó hann með framsgni og á heidarlegan hátt hefi safnað til sínu saman og komið því á arðberandi stöðvar, en þy kalla þann him sama hyggjum og ráðstælan, þann, sem afhugar sínu gæng og gjörir kodi sjer og óðsum gagn með heitun og sömu.

Hóðan ætunfjörð er í fullum bláma og kráffarinn veita mannum þess ok og þrótt, til að starfa til mytsendur og þarfa sjálfum sjer og óðsum, á endan er síni til að horfa fram í veginn og fara enni ráðlaustega með spúsin.

Óþ hafa efri árin orðið þung í kjöltinum í efnalegu tilhiti og því miður óþ af því að eigi hefur verið litid nógn laust fram í veginn. Hóð dæmi motti komu með þessum til sömman.

Því þarft enginn virfill að heita, þó því drajer saman og safnin því til, sem því erf rjett og vel að kominn, því getur verið maður með mönnum fyrir því og það meira að segja rjettur sömmanatur. Því getur slátt að alikálfi og glatt þy með vinum þínum, þó því enni solumdu állu þínum á nokkurra takmarka; "hóð er best í hoxjun leik". Það glóir vitanlega enni gull á hoxju strá hjer hjú oss, það er satt, en þó myndi margur gela lóid rjett meiri motti idju sínum, en enni á sjer stóð vinda. Því er

einn og kartofla. Því meiri vott secc því leggur við hana, þess meiri arðvonnar máttur af henni votta. Ef því enni því er þessu, þá skaltu veyna hvort það er ei satt og leggja einu sta fleiri krönu á spari sjóð ef því hefur þó afloznum, og lófa þínum að votta þar í votti nokkur ár og munu þá komast að vottum um, að rjettur er vottur góð; já, betri en því nokkurum tíma hóðir búið við.

Kvennfólk og karlmenn (eftir Hall á Horni)

Það er satt, að margir hafa hóð horn í sínu kvennfólksins og sínum við karlmenninum góðan þátt í því. En mi er þetta ófurlitid farid að lagast. Við erum farnir að sjá, að kvennfólk hefur verið undir okkur ófrelsis ástandaröni og hault að láta til sín laca manlega félagi til þarfa og þífu. Mi eru ýmsar umbætur komnar í þessum orjettindum til viddisnar, en þó erum þar fyrir hvortgi norri nógn enni.

Kvennfólk á að hafa full rjettid gagnvart oss, sem í bókum erum, og er vonandi að svo vott þá stundir lida fram. Síni hafa laris því við, að eir vori bryu þótt á að veita kvennfólkinni meira hjáls vottid til að gela tenid þátt í almennum málium, þar sem þó notutu að litlu það frelsi, sem þeim þegar vori veitt. En þy heyrja, að kvennfólkid þótt þílsun sjer, sjer svo hótt rjettid sé að það fyrir vilji þá fullt frelsi gagnvart oss karlmönnum atur en þó, sem sagt, nota það að nokkur um umm. Þer þy þótt, myndu þótt eflaust láta enni til sín laca en rjer mi binnest við. Síni hafa og haldid því fram, að kvennfólkid, veyna stólu sínum enni gelti nota

fielsid; — en þetta er hlögileg og einstak
 vort röksemdaliidsta; domur eru degin-
 um ljósari með það. Hver og ein, sem ták
 og deyrur er annars í myndi láta fullt
 síns minni til sín taka og vjer karl-
 mennir; vjer erum ekki allir uppa-
 margu fiska. Ad kvemfólkið þjé minni
 sta laðari hóflegleiknum bíðir ein vjer
 Karlmannir, er ekki rjett. Hét
 samasta í því er, ad það er fullt einu
 vel gjört ad andlegum þrotka, og þefur
 enda margu yfirburði yfir oss. En þó
 minna andans gáfan sína línu
 milli vor og þeirra. Þó er vranfísari
 og idnadi ein vjer; það er áreidunlegt.
 Þó er þó einu þetta er þó hafa fram
 yfir oss: mári staðfestu, blíðu, einlegni
 og ást; þó er andvitat ekki allar þess-
 um kostum búar. Þó er hugun-
 stöð og líka stóllýndari. Vjer megin
 eraki setja á oss þykjurov, þótt kvem-
 fólkið þjé mörum betri kostum bíðir ein
 vjer; því það er sannleikur. Vjer hófum
 ofleugi borid afhátt hófum yfir þeim,
 ofleugi þess ad þóta ein stigi vitning
 arinnar í þessu ofni og myndum vjer þó eini
 syndgu móti heilögum anda, þótt vjer létum
 þó þá ad sjá birtuna, hína andlegu og þjóðlegu
 birtu dólitið betur en vjer hingadil vort hófum.
 Haldum betur ritninguna í Ödu; minnum betur
 eptir heilvöðnum í B. Kafla barna lösl. bókarinn
 ar, en ~~til~~ til þjóðlegum varnögnum, hvar hatta
 manns ~~okkar~~ vort vortur heugleik. Lofaðu þoum
 þeim ad hafa stjór og launhald á efnum þeim
 með þjé. Mör og kona þefur orvid ad setta sig við
 all þonar ráðleysis-brall manns síns; þótt hún
 sólunda og eyda þjé sínu og þona þannig vjer og
 sínum í vonar vól. Margur er þó gerdur ad hann
 vill ekki gefa neim gamn ad þjé, er af þvannmanns
 vörum þeimur, hvortu holl og heppileg ród þess það

Kunna ad vera. Mesti ájöfnuðinum sem á vjer, í þat milli
 Karls og þoum, er útin þjé þrotinum; konan þefur fullt
 einu minni rjettindi til þess einu vjer og oflast þann þinn
 sína betur og þykjulegar með efni ad fara. Þetta er einu
 einu fljótt yfir sögu farid, en þó vona vjer, ad þjé einu
 hafa viljad hlýma ad þessu þvannþjóðarinnar hingadil
 vort það einu ljóst, ad þjé er árinu ekki of djúpt í
 djúpið. Þun þetta máli mátti vita langþun minni
 en þjé er ei einu til þess. — Láttum þoum
 njóta sín einu mest og best. Hófum ei þoum
 í sínu þeirra, en hvort þoum þó og uppaþoum
 sem best vjer getum til ad láta eitthvort
 til sín þessa og á vjer þessa. Og ef þó
 vortu við þjé, þá megin vjer þann.
 fara ad gá ad oss. Þannum þann með
 þykja ad þjé vortu stíllu þinnu
 ofinnu með hald og lofi þótt heldur
 ein hófi fram, en þjé vortu nit ad þess
 þann línu í sterkri samföngu
 þvann þjé, ad þjé þessu á rjettu máli ad þann.
 Þoum góti þjé og heimfört máli minni til þoum
 ef á þykja ad halda. Þjé er acunt til þvannfólka-
 inn, en þjé þess þvann þess þoum þinn betur
 þjéna en þótt hafa átt stíllit. Enn er eitthvort
 þess er blátt af þann hófa. ad þjé eraki seji á vjer
 þess þess, þjé alþof þess og ann í deyr vidgerst vort
 í laundvort það er þinn á þessu þessu á þessu
 gjaldi Karls og þoum. Þessi margt þun þann þess
 og vort þjé eraki þjé þessu-latar í þun þjé þessu
 þessu vidur, til ad eigna fram í þann vortu glata
 vortum. — Þjé þessu yður nagju þetta í þessu þessu
 góti, og vortu þjé, þessu þessu, til vortu þessu
 þjé þessu þessu þessu þessu þessu þessu þessu
 vortu þessu. — Þessu þessu þessu þessu þessu þessu
 vortu þessu ad eita sólarþessu þessu þessu vortu þessu
 egi þessu, þessu vjer vortu glata þessu yfir þjé
 einu þessu er máttel með sama þessu þessu
 þessu þjé, þjé gamall þjé — ad þessu vortu þessu
 ar? — Þjé efast eraki þun þessu.

Útgefandi: Launhald "Dyrarbanna". — Þessu þessu: Jón Þalsson.